

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi Z. L.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...],

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 lipca 2022 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej Z. L. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie III AUa [...] w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącej Z. L. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**
- 5. oddala skargę w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 13 maja 2022 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki Z. L. (dalej także: Skarżąca), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w [...] Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt III AUa [...] w sprawie z apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 lipca 2020 r., sygn. akt VII U [...], nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy;

3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 4.500,00 zł.

4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu skargi podniesiono, że w wyroku Sądu Okręgowego w K. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 lipca 2020 r., VII U [...], stwierdzono, że Z. L. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 11 stycznia 2019 r. do 10 kwietnia 2019 r. jako pracownik u płatnika składek G. [...] Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Od powyższego wyroku, apelację w dniu 13 października 2020 r. wniósł organ rentowy. W dniu 2 listopada 2020 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji do pełnomocnika Skarżącej. Odpowiedź na apelację została nadana do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 11 października 2020 r. Od tego czasu w sprawie nie wydano żadnego zarządzenia, nie został również wyznaczony termin posiedzenia lub rozprawy. Pomimo upływu ponad 1,5 roku do złożenia odpowiedzi na apelację sprawa zdaje się tkwić w zawieszeniu. W sądowym portalu informacyjnym ostatniego wpisu w sprawie dokonano 17 listopada 2020 r. i jest to informacja z biura podawczego przyjęciu odpowiedzi na apelację. Do tej pory w sprawie nie został wyznaczony żaden termin rozprawy i nie podjęto innych czynności. W ocenie Skarżącej, czas trwania postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] (ponad 1,5 roku) przekroczył miarę, którą można uznać za uzasadnioną. Z powyższych

względów, zasadne jest stwierdzenie przewlekłości postępowania i zobligowanie Sądu Apelacyjnego w [...] do wyznaczenia terminu rozpoznania apelacji.

Co istotne dla Skarżącej, postanowieniem z 21 listopada 2019 r. Sąd Rejonowy w K., sygn. akt IV U [...], zawiesił postępowanie o zasiłek chorobowy dla Z. L. do czasu zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w K. pod sygn. akt VII U [...].

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę z dnia 24 maja 2022 r. wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zaznaczył, że akta sprawy Skarżącej wpłynęły do sądu 27 października 2020 r. Dnia 29 października 2020 r. dokonano losowania Sędziego sprawozdawcy. Dnia 30 października 2020 r. zarządzono doręczenie odpisów apelacji pełnomocnikowi Z. L. oraz pełnomocnikowi płatnika G. [...] Sp. z o.o., które to dokumenty zostały nadane do adresatów w dniu 2 listopada 2020 r. Sprawa oczekiwała i oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnego z zasadą kolejności wpływu, a w referatach sędziów na terminy rozpraw oczekują sprawy, które wpłynęły z apelacją w 2018 r. Średni czas rozpoznania sprawy wynosi 36 miesięcy. Sprawa Skarżącej nie należy do kategorii spraw określanych jako pilne (emerytalne i rentowe). Długość oczekiwania na rozpoznanie spraw wynika z wakatów (obecnie siedmiu) w Wydziale. Dodatkowe opóźnienie spowodowane jest stanem epidemii COVID-19, z powodu którego przez około 3 miesiące nie odbywały się rozprawy. Nierozpatrzenie sprawy do tej pory nie wynika więc z opieszałości, ale trudnej sytuacji kadrowej, biurowej i proceduralnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r.,

I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w K. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 27 października 2020 r. Dnia 29 października 2020 r. sprawie przydzielono sędziego referenta. Dnia 2 listopada 2020 r. odpisy apelacji zostały nadane pełnomocnikom. Od tej też chwili, w sprawie nie podejmowano żadnych czynności.

Dodatkowo Sąd Najwyższy zauważył i uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy sygn. akt III AUa [...] w Sądzie Apelacyjnym w [...] na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Istotne znaczenie dla stwierdzenia tego, czy doszło do przewlekłości w analizowanej sprawie ma treść art. 15zzs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy

bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania bezczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Stan ten z pewnością opóźnił rozpoznawanie wszystkich spraw, a pośrednio także sprawy Skarżącej.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w [...] od momentu wpływu akt wraz z apelacją w dniu 27 października 2020 r., w zasadzie poza wylosowaniem sędziego referenta oraz zarządzeniem z dnia 30 listopada 2020 r. o doręczeniu odpisu apelacji nie podjął w sprawie żadnych czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa [...] toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...].

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzi do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). W tym też kontekście - organizacyjnym - należy rozpoznawać podnoszone przez Prezesa

Sądu Apelacyjnego w [...] problemy wynikające z systemu losowego przydziału spraw. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania Skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 4.500 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w 2019 r., to za każde z trzech zakończonych lat postępowania na rzecz Z. L. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] należałoby zasądzić kwotę 1.500 zł. Jednakże z uwagi na ustawowe zastrzeżenie minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2.000 zł, tę też kwotę należało zasądzić na rzecz Skarżącej.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącej żądanej przez nią kwoty 4.500 zł. Z. L. nie uzasadniła w sposób przekonujący dlaczego domaga się zasądzenia akurat takiej kwoty, nie wykazała, iż opóźnienie w rozpoznaniu sprawy miało wpływ na jej życie. Zasądzana suma pieniężna w swej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie poprawę bytu materialnego skarżącej pozostającej w trudnej sytuacji ekonomicznej czy zdrowotnej. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt. 1 i 2 sentencji

postanowienia, a na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt. 5. sentencji postanowienia.

Z uwagi na to, że w sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, na mocy art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w [...] jak w pkt. 3 sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm. (pkt 4 sentencji postanowienia).

a.s.